

RAPPORT

Quickscan herontwikkeling Mallegatpark Rotterdam

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming
(Onderdeel Soorten)

Klant: Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas

Referentie: BG7020WATRP2106291435

Status: Definitief/P01.01

Datum: 28-6-2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Larixplein 1
5616 VB Eindhoven
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 42 50 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quickscan herontwikkeling Mallegatpark Rotterdam

Ondertitel: Quickscan Wnb Soorten Mallegatpark
Referentie: BG7020WATRP2106291435
Status: P01.01/Definitief
Datum: 28-6-2021
Projectnaam: Quickscan Wnb Soorten Mallegatpark
Projectnummer: BG7020
Auteur(s): Tessa van Vreeswijk

Gecontroleerd door: Aniek van den Bosch

Datum: 27 mei 2021

Goedgekeurd door: Aniek van den Bosch

Datum: 28 juni 2021

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1	Introductie	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en scope van het onderzoek	1
1.3	Werkwijze	1
1.1	Leeswijzer	2
2	Plangebied en voorgenomen ingreep	3
3	Toetsing beschermde soorten	6
3.1	Resultaten bureaustudie en veldbezoek	6
3.2	Effectbeoordeling	9
4	Houtopstanden	11
5	Conclusie en advies	12

Bijlagen

Bijlage 1: Beknopt kader natuurwet- en regelgeving

1 INTRODUCTIE

1.1 Aanleiding

In Rotterdam ligt aan de Korte Stadionweg het Mallegatpark. Dit Mallegatpark wordt op dit moment herontwikkeld. De gewenste ontwikkelingen kunnen leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten en houtopstanden. Om deze reden is het noodzakelijk om de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde soorten en houtopstanden te onderzoeken. Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas heeft daarom Royal HaskoningDHV (hierna RHDHV) opdracht gegeven om een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming uit te voeren.

1.2 Doelstelling en scope van het onderzoek

Met de quickscan wordt bepaald of de voorgenomen ingreep kan leiden tot overtredingen van de vigerende natuurwetgeving en -beleid. Er wordt getoetst aan hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden). Er wordt niet getoetst aan hoofdstuk 2 (Natura 2000) van de Wnb de Omgevingsvergunning (NNN). Het plangebied is namelijk geen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Bij de voorgenomen ingreep is dan ook geen sprake van aantasting van kenmerkende waarden of compensatieplicht ten aanzien van het NNN. Voor Natura 2000-gebied is tijdens de m.e.r. procedure al een Voortoets met AERIUS berekening uitgevoerd. Voor de bijbehorende effectbeoordeling wordt verwezen naar Van Hoof (2020)¹. In Bijlage 1 is een beknopte uitleg van het juridisch kader van deze verschillende onderdelen gegeven.

In de quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten kunnen voorkomen binnen en rondom het plangebied?
- Welke negatieve effecten zijn te verwachten op deze soorten en gebieden?
- Zijn er voorzorgsmaatregelen te treffen waarmee deze effecten worden voorkomen?
- Is nader soortgericht onderzoek nodig om de aanwezigheid van beschermde soorten vast te stellen of uit te sluiten? Zo ja, voor welke soorten en voor welke functies?
- Is het noodzakelijk om een ontheffing op de Wnb voor beschermde soorten aan te vragen. En zo ja, voor welke soorten en verbodsartikelen is dit van toepassing?
- Is de Wnb Houtopstanden van toepassing en geldt er een kapmelding- en herplantplicht?

1.3 Werkwijze

Om na te gaan of de voorgenomen ingreep kan leiden tot overtredingen van de vigerende natuurwetgeving en -beleid, is de volgende werkwijze gehanteerd:

1. Toetsing beschermde soorten

Er zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna: NDFF) voor het plangebied en de nabije omgeving (een straal van één kilometer rondom het plangebied) van de afgelopen 10 jaar (NDFF, 2021)². Op 13 mei 2021 is het Mallegatpark bezocht door een ter zake deskundige ecooloog van Royal HaskoningDHV (T. van Vreeswijk). Het was tijdens de inspectie zonnig, 13 graden Celsius; daarbij stond een zwakke wind (windkracht 2 Beaufort) uit oostelijke richting. Aan de hand van de verspreidingsgegevens en het veldbezoek is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is in het plangebied.

¹ Van Hoof (2020). Stikstofberekening Feyenoord City MERfase. Heijmans, Rosmalen.

² NDFF (2021). Nationale Databank Flora en Fauna. <https://ndff-ecogrid.nl/> Geraadpleegd op 24 mei 2021.

Optredende negatieve effecten op beschermde planten en dieren dienen zo veel mogelijk te worden voorkomen. Indien negatieve effecten door de voorgenomen effecten aan de orde zijn, worden in eerste instantie voorzorgsmaatregelen opgenomen om de negatieve effecten alsnog te voorkomen. Wanneer voorzorgsmaatregelen niet afdoende zijn om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen, zijn mitigerende en/of compenserende maatregelen opgenomen. Het aanvragen van een ontheffing is dan, indien niet gewerkt kan worden conform een door het Ministerie goedgekeurde gedragscode, waarschijnlijk noodzakelijk.

2. Toetsing Houtopstanden

Voor de toetsing aan Hoofdstuk 4 Wnb Houtopstanden is uitgezocht welk beleid de provincie heeft ten aanzien van de kap van houtopstanden en of voor de kap van de bomen een meldings- en herplantplicht geldt in het kader van de Wnb.

3. Conclusie

Er wordt een samenvatting gegeven van de bevindingen, vervolgstappen en voorstellen voor eventueel benodigde maatregelen.

1.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 wordt de aanleiding, doelstelling en scope van het onderzoek en de gehanteerde werkwijze van deze terreininspectie besproken. In hoofdstuk 2 wordt de voorgenomen ingreep en het plangebied met de directe omgeving besproken. In hoofdstuk 3 wordt aangegeven welke beschermde soorten er mogelijk voorkomen en worden de mogelijke effecten van de voorgenomen ingrepen op deze soorten beschreven. Hoofdstuk 4 omvat de bepalingen en verplichtingen van de wetgeving omtrent beschermde houtopstanden (hoofdstuk 4 van de Wnb). Als laatste bevat hoofdstuk 5 een samenvatting van de conclusies en aanbevelingen van de verschillende toetsingen. In Bijlage 1 wordt het juridisch en beleidskader beknopt weergegeven.

2 PLANGEBIED EN VOORGENOMEN INGREEP

Het plangebied is gelegen in het centrum van Rotterdam, in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied ligt net ten noorden van het Feyenoord stadion. Het plangebied omvat een klein parkeerterrein met platanen, het terrein van Stedin met daarop twee gasstations en het park met daarin twee koepels, een watertoren, en een gemaaltje. Aan de westzijde van het plangebied ligt een grasveld met daarop jonge aanplant. Aan de zuidzijde ligt een verhard sportveld. Het plangebied ligt verder in een voornamelijk verharde omgeving. De omgeving van het plangebied is stedelijk, er rijdt veel verkeer en er lopen veel mensen.

Figuur 2-1.: Ligging en begrenzing van het plangebied (rood omlijnd) in Rotterdam. Kaart: Esri Nederland.

Figuur 2-2a. Een sfeerimpressie van het plangebied. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2021

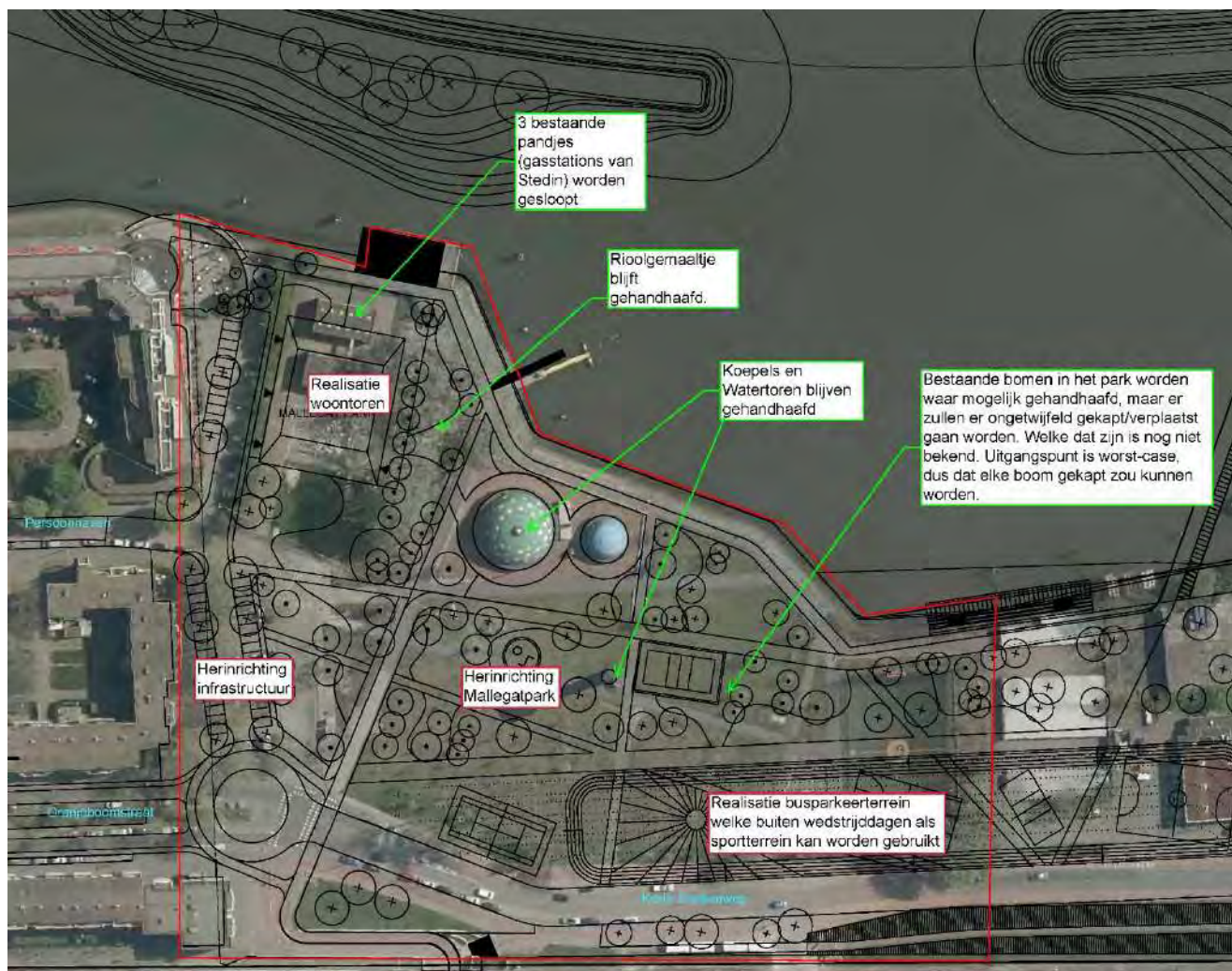

Figuur 2-3b. Een sfeerimpressie van het plangebied. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2021

Voorgenomen ingreep

De drie gasstations van Stedin (één is al gesloopt, alleen de vloer is nog zichtbaar) worden geheel gesloopt. Op de locatie van het gasstation komt een woontoren. Het park wordt opnieuw ingericht, waarbij er in het westen een multifunctioneel busparkeerterrein gerealiseerd gaat worden voor het stadion. De bomen zullen waar mogelijk gespaard worden binnen het nieuwe park, echter zullen er ook bomen gekapt/verplaatst gaan worden. Welke dat zijn wordt pas duidelijk als er een inrichtingsplan is. Voor de toetsing is er vanuit gegaan dat elke boom gekapt/verplaatst kan gaan worden. Er worden geen watergangen gedempt. De kade blijft ongemoeid.

De realisatie van de herinrichting van het Mallegatpark zal gepaard gaan met de inzet van zwaar materieel. Alle werkzaamheden zullen gedurende de dag worden uitgevoerd en voor de schemering worden afgerond. De exacte periode en duur van uitvoering van de voorgenomen ingreep is op het moment nog niet zeker. Gestreefd wordt de start van de bouw van de woontoren in april 2023 en voor de herinrichting van het park en busparkeerterrein: start maart 2024. Voor een impressie van de nieuwe situatie, zie Figuur 2-4. In deze figuur is de nieuwe situatie uit het masterplan weergegeven. Dit is nog geen inrichtingsplan, maar geeft wel goed de ambitie van de ontwikkeling weer.

Figuur 2-4. Een impressie van de voorgenomen ontwikkeling. Bron: Gebiedsontwikkeling Feyenoord City. Overzicht fase 1, Luchtfoto met Masterplan. Tekeningnummer BG7020-101-TE-AL-0002. RoyalHaskoningDHV, 2019.

3 TOETSING BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Resultaten bureaustudie en veldbezoek

Uit de NDFF³ is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende beschermde flora en fauna, namelijk de blaasvaren, bever, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis.

Vaatplanten

Blaasvaren groeit in hoofdzaak op oude vochtige muren en is in het hele land zeldzaam. In de Rotterdamse haven is de soort bekend van de Rijnhaven en de Waalhaven (Natuurwijzer 2021 update). Dergelijke omstandigheden ontbreken in het plangebied. Vrijwel alle beschermde vaatplanten zijn gebonden aan natuurgebieden, schrale gronden of extensief beheerde gronden. Dergelijk habitat is niet aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. In de intensief beheerde groene delen binnen het plangebied is de aanwezigheid van beschermde vaatplanten uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Er zijn geen lange aaneengesloten stukken met bodembedekkende vegetatie, watergangen met goed ontwikkelde oevervegetatie zijn afwezig en door de constante aanwezigheid van de mens is er sprake van veel geluid-, optische- en lichtverstoring. De aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdiersoorten is daarom uitgesloten.

Vleermuizen

De platanen op het parkeerterrein in het noorden hebben geen holten of andere openingen die voor holenbroeders of vleermuizen geschikt zijn. Rondom het gemaaltje staan wel twee bomen waarin mogelijk vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben (Figuur 3-2 en Figuur 3-4). Een abeel heeft een spechtengat en een gescheurde tak en een andere boom heeft een plakoksel met bovenin een mogelijke opening waarin vleermuizen zouden kunnen wegkruipen. Deze boomholten hebben voornamelijk potentie als zomer- en paarverblijfplaatsen voor een enkele ruige dwergvleermuis. De gasstations hebben stootvoegen die vleermuizen toegang geven tot de spouw erachter (Figuur 3-3). De stootvoegen zitten relatief laag en heeft daarom voornamelijk potentie als kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuis en paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis. Voor andere vleermuissoorten worden deze openingen niet geschikt geacht.

Het aanwezig groen in het plangebied heeft mogelijk enige aantrekkende werking op insecten, maar dit zal marginaal foerageergebied vormen vanwege de verder voornamelijk verharde en sterk verlichte omgeving. Essentieel foerageergebied is uitgesloten. Door het ontbreken van lijnvormige elementen zijn essentiële vliegroutes in het plangebied uitgesloten.

Vogels

In het spechtengat broedde ten tijde van het veldbezoek een spreeuw (Figuur 3-4). Op vier locaties in het plangebied zijn in bomen vermoedelijke kraaiennesten waargenomen (Figuur 3-1). Gezien de drukke omgeving waarin de bomen staan, zijn nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten (zoals buizerd, boomvalk, sperwer, havik et cetera) uitgesloten. Geschikte nestlocaties voor gierzwaluw zijn niet aangetroffen. In de bomen, heesters en andere struikachtige vegetatie in het plangebied kunnen algemene broedvogels tot broeden te komen.

³ NDFF (2021). Nationale Databank Flora en Fauna. <https://ndff-ecogrid.nl/> Geraadpleegd op 24 mei 2021.

Er zijn huismussen met nestindicerend gedrag waargenomen. Deze huismussen hebben zeer waarschijnlijk een of meerdere nesten in de brugconstructie die de twee gasstations met elkaar verbindt (Figuur 3-3). Het vermoeden is dat daar twee tot vijf nesten van huismus aanwezig zijn. De huismussen gebruiken de nabijgelegen meidoorn haag ten noorden van de gasstations en de bomen en lagere vegetatie ten zuiden van de gasstations als schuilgelegenheid. In de graszode rond de watertoren wordt op insecten gejaagd.

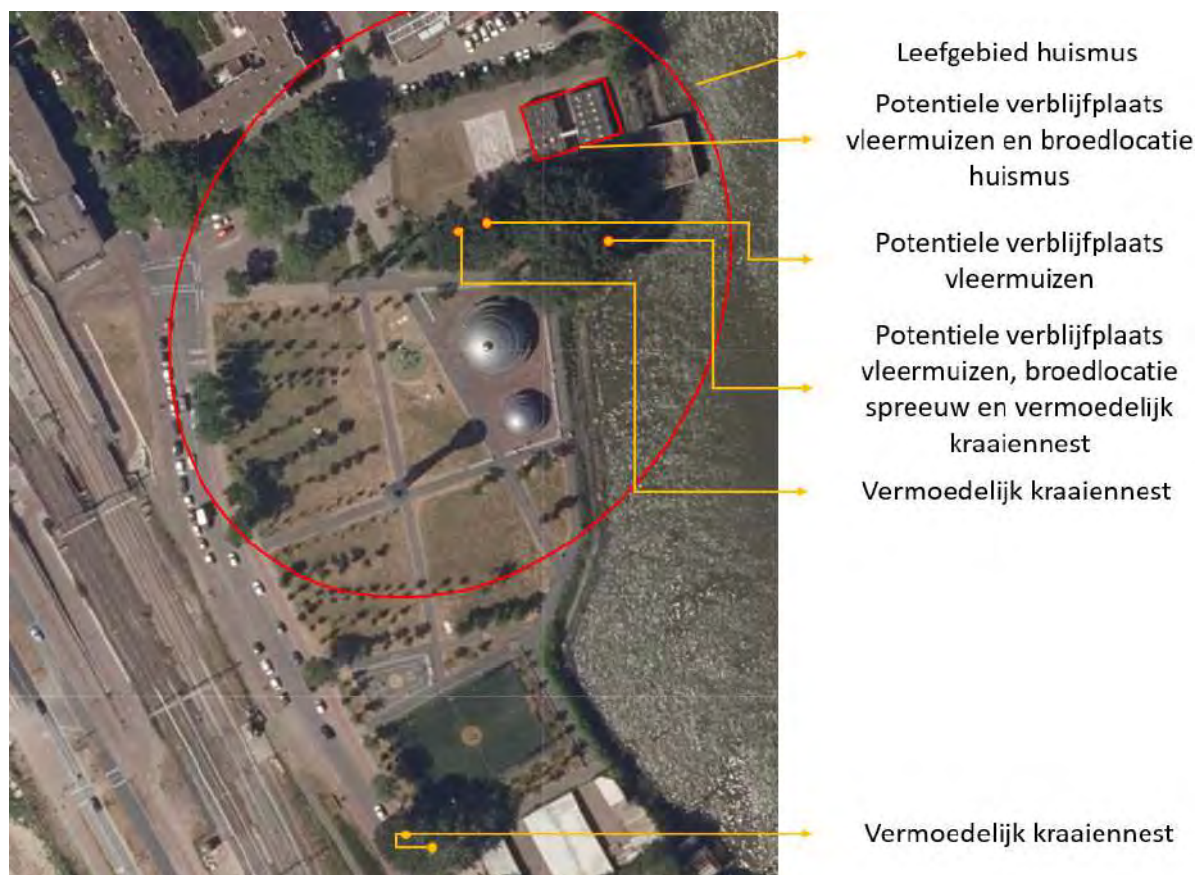
Overige soorten

Er zijn in de omgeving geen boeihopen en watergangen met goed ontwikkelde oevervegetatie aanwezig. Door het ontbreken van de combinatie van zowel geschikt voortplantings- als landbiotoop voor amfibieën en reptielen, is leefgebied van deze soortgroepen dan ook uitgesloten. Door het ontbreken van watergangen in het plangebied is ook de aanwezigheid van beschermde vissen uitgesloten.

Veel in Nederland voorkomende beschermde vlinders zijn gebonden aan vochtige, open loofbossen, bosranden, vochtige heide, schrale graslanden en duingebieden. Beschermde libellen zijn veelal gebonden aan grote beken, rivieren, vegetatierijke vennen, laagveenmoerassen en duinplassen. Door het ontbreken van voornoemde hoogwaardige (semi)natuurlijke habitats binnen het plangebied en het ontbreken van een verbinding met bekende leefgebieden, vormt het plangebied geen leefgebied voor beschermde ongewervelden. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van voorgenoemde soortgroepen kan daarom worden uitgesloten.

Samenvatting

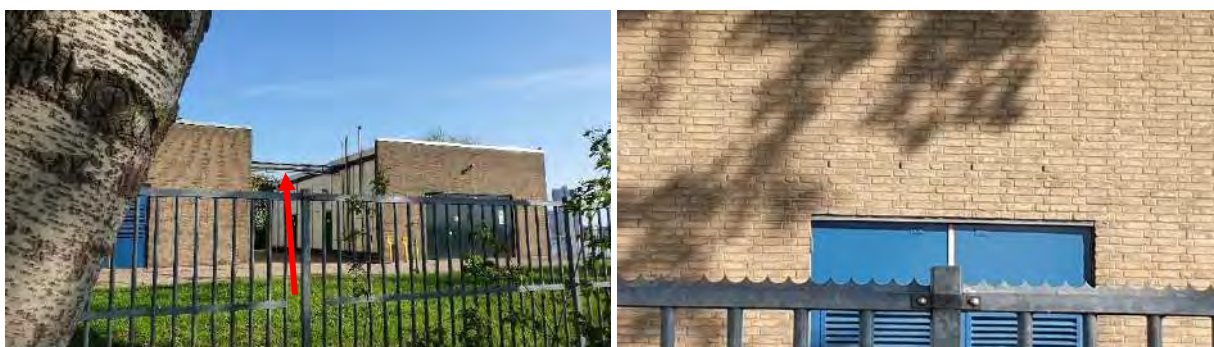
In Figuur 3-1 zijn de belangrijkste beschermde natuurwaarden in het plangebied weergegeven.

Figuur 3-1. De belangrijkste natuurwaarden in het Mallegatpark. Kaartjaar 2020. Bron: Esri Nederland.

Figuur 3-2. De boom net ten zuidwesten van het gemaaltje met de plakoksel met bovenin een mogelijke opening waarin vleermuizen zouden kunnen wegkruipen.

Figuur 3-3. De gasstations van Stedin met plek waar huismussen hun nesten hebben (pijl in foto links) en de stootvoegen die vleermuizen toegang geven tot de spouw.

Figuur 3-4. De boom met het spechtengat met daarin een spreeuwennest (en potentiële vleermuisverblijfplaats). In dezelfde boom was ook een kraaiennest aanwezig en een scheur in een tak waar vleermuizen in zouden kunnen wegkruipen (foto rechts).

3.2 Effectbeoordeling

Vleermuizen

Enkele bomen en de gasstations in het plangebied hebben potentie als verblijfplaats voor vleermuizen. Als deze bomen en gasstations worden gekapt en gesloopt, kan niet worden uitgesloten dat daarmee verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd. Daarbij kunnen individuen worden verstoord en gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Er is nader onderzoek nodig om de functie van deze bomen en de gasstations voor vleermuizen te bepalen.

Huismus

Er zijn huismussen met nestindicerend gedrag waargenomen. Deze huismussen hebben zeer waarschijnlijk een of meerdere nesten in de brugconstructie die de twee gasstations met elkaar verbindt (Figuur 3-3). Als deze gasstations worden gesloopt, kan niet worden uitgesloten dat daarmee nesten van huismussen worden vernietigd. De nestlocaties van de huismus en de functionele leefomgeving hiervan zijn jaarrond beschermd. Vernietiging van deze nestlocaties of significante aantasting van deze functionele leefomgeving is een overtreding van artikel 3.1, lid 2, van de Wnb. Daarbij kunnen in het broedseizoen bovendien individuen worden verstoord en gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 4, van de Wnb. Er is nader onderzoek nodig om het daadwerkelijke aantal nestlocaties te bepalen en de functionele leefomgeving hiervan in kaart te brengen.

Algemene broedvogels

Tijdens het broedseizoen kunnen door de werkzaamheden broedende vogels worden verstoord, eieren en nesten worden vernietigd en jonge vogels worden gedood. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Voorzorgsmaatregelen Algemene broedvogels

Deze overtredingen kunnen het beste voorkomen worden door te werken buiten het gangbare broedseizoen. Voor het gangbare broedseizoen geldt geen wettelijk vastgestelde periode, maar de meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt wordt, is het aan te bevelen om voorafgaande aan het broedseizoen de vegetatie al te verwijderen, zodat de kans op broedgevallen wordt geminimaliseerd. Dit kan alleen als er op dat moment geen nesten in de vegetatie aanwezig zijn.

Tijdens het broedseizoen moet men verder alert blijven op de aanwezigheid van onverwachte broedgevallen en in dat geval een deskundig ecooloog inschakelen. Deze beoordeelt vervolgens of de voorgenomen werkzaamheden kunnen doorgaan of dat bijvoorbeeld een bepaalde afstand tot het nest moet worden aangehouden.

Bovengenoemde maatregelen dienen als eis bij de werkzaamheden richting de aannemer te worden meegegeven en onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog te worden uitgevoerd. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en een logboek bijgehouden. Wanneer deze maatregelen worden nageleefd, is overtreding van de Wnb ten aanzien van algemene broedvogels uitgesloten. Een ontheffing is niet nodig. Er is geen noodzaak tot nader onderzoek.

Vervolg en risico voor de planning

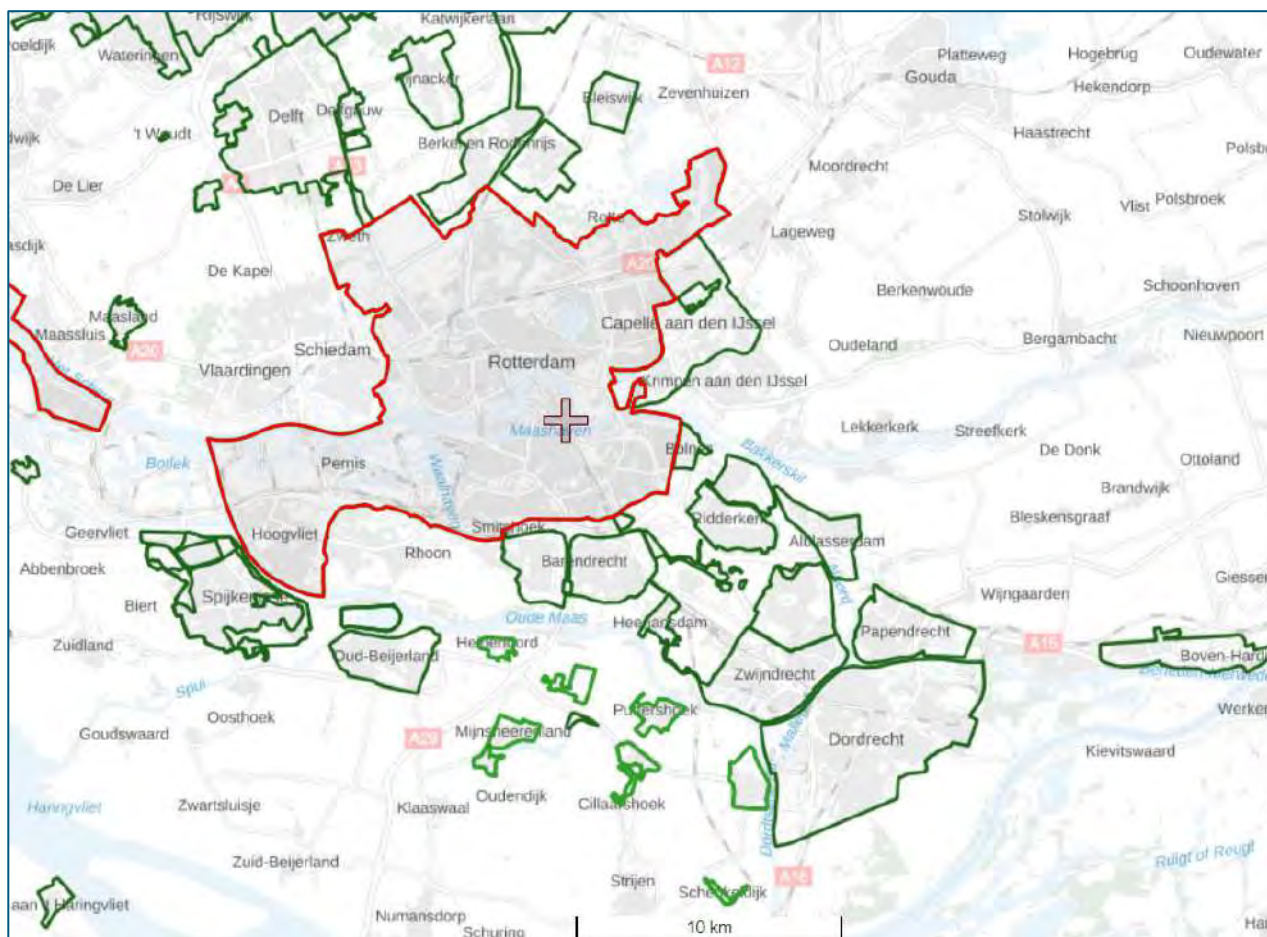
Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats conform het Vleermuisprotocol 2021 en loopt grofweg van mei tot en met september. Er dient op verschillende momenten in het jaar gemonitord word te worden. De eerste rondes vinden plaats in mei – juli en de laatste rondes in augustus – september. Uit het onderzoek kan blijken dat bepaalde functies van beschermde vleermuissoorten aanwezig zijn en het optreden van negatieve effecten door het nemen van maatregelen niet te voorkomen is, waardoor een ontheffing voor de voorgenomen ontwikkeling moet worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag kent een doorlooptijd van

ca. 20 weken (13 plus 7weken verlenging). De ontheffingsaanvraag kan pas aangevraagd worden nadat het (natuur)onderzoek is afgerond. Afhankelijk van de benodigde compensatie kan daarnaast nog een gewinningstijd worden vereist. In de planning voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient hier rekening mee gehouden te worden door de opdrachtgever. De voorgenomen start van de bouw van de woontoren eind 2022 is met inachtneming van een “worst-case” scenario, waarbij er vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied en er gecompenseerd moet worden, krap. Het is een mogelijkheid om al voor het uitvoeren van het vleermuisonderzoek enkele vleermuiskasten ter compensatie op te hangen om zo een mogelijk benodigde gewenningsperiode al in het vleermuis actieve seizoen 2022 doorlopen te hebben.

Het onderzoek voor de huismus vindt plaats conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12 en loopt grofweg van april tot en met juni. Voor de huismus is met zekerheid al een ontheffing nodig (doorlooptijd tevens ca. 20 weken) en dient men op basis van de uitkomsten van het onderzoek compenserende maatregelen op te stellen. Er dienen tijdelijke alternatieve nestlocaties aangeboden te worden en in de nieuwe woontoren dienen permanente nestlocaties te worden ingebouwd. Deze tijdelijk alternatieve nestlocaties kennen een gewenningsperiode. Ook zal moeten worden gekeken naar de aanwezige vegetatie en gazon. De functie van deze onderdelen voor de huismus moet ook in de nieuwe situatie gewaarborgd blijven. Ook voor de huismus geldt dat de voorgenomen start van de bouw van de woontoren eind 2022 krap is. Op dit moment kan al voorgesorteerd worden op compenserende maatregelen voor de huismus. Een deskundig ecooloog dient hierover advies te geven. Royal HaskoningDHV kan deze ecologische begeleiding voor u verzorgen.

4 HOUTOPSTANDEN

Op de kaartviewer van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid zijn de vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden van Rotterdam weergegeven⁴. Het plangebied ligt binnen deze begrenzing. Dit betekent dat op de te kappen houtopstand de Wnb niet van toepassing is. Voor de kap van de houtopstand geldt daarom geen kapmelding- en herplantplicht in het kader van de Wnb.

Figuur 4-1. De globale ligging van het plangebied (rode plus) in de bebouwde kom houtopstanden van Rotterdam (rood omlijnd). Bron: Provincie Zuid-Holland, 2021.

⁴ https://geo.ozhz.nl/?@Komgrenzen_ZH_Wnb Geraadpleegd op 24 mei 2021.

5 CONCLUSIE EN ADVIES

Ten behoeve van de voorgenomen herontwikkeling van het Mallegatpark in Rotterdam is door Royal HaskoningDHV een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2 en 4) uitgevoerd. Uit deze quickscan komt het volgende naar voren:

- Het voorkomen van de meeste beschermde flora en fauna soorten is niet te verwachten dan wel uitgesloten op basis van de algemene verspreidingsgegevens en het aanwezige biotoop in het plangebied.
- In het plangebied kunnen algemeen voorkomende broedvogels zonder jaarrond beschermd nest tot broeden komen. Daarnaast is het plangebied onderdeel van het leefgebied van de huismus en heeft zijn in de gasstations nestlocaties van de huismus aanwezig. De nestlocaties van de huismus en de functionele leefomgeving hiervan zijn jaarrond beschermd. Als laatst zijn in het plangebied potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in een aantal bomen en in de gasstations.
- De voorgenomen ontwikkeling kan leiden tot overtredingen van de Wnb (zie paragraaf 3.2). Er is nader onderzoek nodig naar de huismus en vleermuis. Mogelijk is een ontheffing nodig voor vleermuizen, dit is afhankelijk van de resultaten uit het onderzoek.
- Voor de huismus is met zekerheid al een ontheffing nodig en dient men compenserende maatregelen op te stellen. Er dienen tijdelijke alternatieve nestlocaties aangeboden te worden en in de nieuwe woontoren dienen permanente nestlocaties te worden ingebouwd. Ook zal moeten worden gekeken naar de aanwezige vegetatie en gazon. De functie van deze onderdelen voor de huismus moet ook in de nieuwe situatie gewaarborgd blijven. Een deskundig ecooloog dient hierover advies te geven.
- De voorgenomen start van de bouw van de woontoren eind 2022 is met inachtneming van een “worst-case” scenario, waarbij er naast huismus leefgebied ook vleermuisverblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied en er voor beiden gecompenseerd moet worden, krap. Het is een mogelijkheid om al voor het uitvoeren van de benodigde onderzoeken enige compensatie te realiseren om zo een mogelijk benodigde gewenningsperiode al in 2022 doorlopen te hebben.
- Door het nemen van de bepaalde voorzorgsmaatregelen kan overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming voor algemene broedvogels worden voorkomen (zie paragraaf 3.2).
- Voor niet onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten (en soorten waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen), geldt daarnaast te allen tijde de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Deze plicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk zijn.
- De in dit rapport genoemde voorzorgsmaatregelen en de eisen vanuit de ontheffing dienen als eis richting de aannemer te worden meegegeven, door een ter zake deskundig ecooloog in een ecologisch werkprotocol te zijn uitgewerkt en onder begeleiding van deze ecooloog te worden uitgevoerd.
- Op de kaartviewer van de provincie Zuid-Holland zijn de vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden weergegeven. Het plangebied ligt binnen deze begrenzing. Dit betekent dat op de te kappen houtopstand de Wnb niet van toepassing is. Voor de kap van de houtopstand geldt daarom geen kapmelding- en herplantplicht in het kader van de Wnb.

Royal HaskoningDHV kan het nader onderzoek en de genoemde ecologische begeleiding indien gewenst voor u verzorgen.

BIJLAGE 1: JURIDISCH KADER

In Nederland is de bescherming van bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming (Staatsblad, 2016). De Wnb kent naast de algemene zorgplicht (conform artikel 1.11) een drietal hoofdstukken die relevant zijn voor voorliggend voornemen. Hoofdstuk 2 van de Wnb gaat over de Natura 2000-gebieden, hoofdstuk 3 ziet toe op soortenbescherming en hoofdstuk 4 gaat over houtopstanden. Onderhavige rapportage is uitsluitend gericht op het onderdeel Gebieden en Soorten onder de Wnb. In onderstaande paragrafen is hiervoor het relevante toetsingskader opgenomen.

Soortenbescherming

Beschermingsregimes

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn (Publicatieblad van de Europese Unie, 2010), Habitatrichtlijn (Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, 1992) en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden.

De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 2-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen. Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het onderzoeksgebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Tabel 2-1: overzicht van de verbodsbepalingen van Wet natuurbescherming, onderdeel Soortenbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime Habitatrichtlijn § 3.2	soorten	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Artikel 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.		Artikel 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Artikel 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Artikel 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.		Artikel 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Artikel 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Artikel 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.		
Artikel 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Artikel 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen		Artikel 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Artikel 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Artikel 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit⁵. Voor de 'nationaal beschermde soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag (Staatsblad, 2016). Het bevoegd gezag voor dit project is de provincie Zuid-Holland.

Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Utrecht zijn in Tabel 2-2 weergegeven. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode. De algemene zorgplicht uit artikel 1.11 blijft wel te allen tijde van toepassing.

Algemene zorgplicht

⁵ Met uitzondering van een aantal in artikel 1.3 van de Wnb genoemde projecten (van nationaal belang).

Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt. Voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Wanneer er sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant".

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is.

Houtopstanden

Indien de houtopstand buiten de vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden ligt, is de Wnb van toepassing. Voor provincie Zuid-Holland is deze begrenzing weergegeven op een kaartviewer (Provincie Zuid-Holland, 2021)⁶. De Wnb schrijft voor dat bij de kap van ten minste 1.000 m² (10 are) of meer dan 20 bomen een meldings- en herplantplicht geldt. De wet is ook van toepassing in geval het een velling bedraagt van 1 are, wanneer deze deel uitmaakt van de houtopstand die groter is dan 10 are. Hetzelfde geldt voor de velling van 1 laanboom, staande in een rijbeplanting, omvattende meer dan 20 bomen. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en op braakliggende terreinen valt onder het begrip 'houtopstand' zodra er sprake is van een bedekkingspercentage van 60% en de opslag vijf jaar of ouder is.

⁶ https://geo.ozhz.nl/?@Komgrenzen_ZH_Wnb Geraadpleegd op 24 mei 2021.